

TURIÁK ILDIKÓ

BOKOR = BARÁTSÁG MI A BOKOR? KIK ALKOTJÁK A BOKROT? TURIÁK ILDIKÓ DEMECZKY JENŐ KÉRDÉSEIRE VÁLASZOLT

Sokféle önmeghatározással, önértelmezéssel kísérleteztünk az évtizedek során. Számomra a legkedvesebb és legáltalósabb közülük az, amely szerint a Bokor = barátság. Igen, közös eszmények, közös célok, közös törekvések, közös kínládások és közös eredmények jegyében egybekovácsolódó szeretetszálak változó formában megjelenő szövevényének gondolom a Bokrot. A szeretet-Istenbe vetett közös hitünk és a szeretet életének élni akarása az, ami szimpátiát vált ki, barátságot ébreszt és tart fenn bennünk egymás iránt. A Bokrot férfiak és nők, családosok és magányosok, öregek és fiatalok, papok és civilek, én, te és ők, azaz mi alkotjuk. Mi, akik az imént mondottak szerinti barátságot valamikor megkötöttük egymással, és azt nem bontottuk fel. A Bokornak az a szelete, amelyet te és én jelentünk, úgy harminc évvel ezelőtt, az első közösségi találkozónkon született. Természetesen nem gyakran alakul ki ilyen viharos gyorsasággal Bokrot építő barátság, mint akkor és ott Debreczeni Zsuzsa, te és én között. De ahol egyáltalán nem alakul ki, ott, azt hiszem, nincs is Bokor.

Mit jelent a Bokor a magyar katolikus egyház, a magyar társadalom számára? Mit jelent a kelet-európai térség, a világegyház, az emberiség számára?

Attól függ, mikor! Azt gondolom ugyanis, hogy nem lehet egységes feleletet adni a kérdésre a Bokor születésétől majdani jövendőnk végezetéig. Kezdetben a magyar katolikus egyház számára azon reménységek egyike - talán legjelentősebbje - volt a születő Bokor, amelyek az ateista diktatúra teremtette feltételek közötti fennmaradás ígérte hordozták. A világegyház is így tekintett ránk. Az üldözöttség állapota azonban olyan felismerésekre is elvezetett bennünket, amelyek már sokkal messzebbre vittek az egyház egyszerű túlélésének biztosításánál. Gyökeresen átalakult az evangéliumot-értésünk. Többé már nem múltó, s remélhetőleg mihamarabb elmúló állapotnak tekintettük a hatalomból való kicsöppenésünket és üldözöttségünket. Rá kellett döbennünk, hogy a Jézust-követés és a hatalom kibékíthetetlen ellentétben van egymással, s hogy a hamisítatlan Örömhír mindig és mindenhol üldöztetésben részesül a hatalmasok részéről. Nem egyébert, csak azért, mert szavával, sőt pusztá létével is megkérdőjelezi annak erkölcsösségét, kikezdi alapjait: a gazdagságot és az erőszakot. Egyre inkább kezdtük felfedezni, hogy Isten ügye nem csak a papok, hanem minden keresztény ügye. Mindezzel rossz lelkiismeretet okoztunk a hazai egyháznak. S miközben feszegettük a pofonosládát, valószínűleg a nálunk kevésbé szemtelenek számára is tágítottuk a mozgásteret. A világegyház, Európa, ezekben az években nemigen tudott rólunk. Csak az utóbbi évtizedben kezdtek átszivárogni az információk rólunk a vasfüggönyön túlra. A Vatikán persze korábban is rendelkezett a kelet-európai térségben élőkéről. De a mi fajtánkra nem sok gondot fordított. Neki az volt fontos, hogy püspököket nevezhessen ki, hogy papokat szentelhessenek s mehessen a liturgia a templomokban. Fókuszba akkor kerültünk, amikor Lékai bíboros állami nyomásra hajtóvadászatot indított ellenünk. Ekkor mártirokból egyszerre eretnekgyanus elemekké lettünk. Ez a mai napig sem változott, a rendszerváltást követően sem. Nem is csodálkozom rajta. Az egyház ismét kezdi megelni helyét a hatalom sáncái mögött, s ebben mind felismeréseink, mind önálló magatartásunk rendkívül kellemetlenül érinti. Felelősségünk, vagy jelentéktelenségünk persze nem ezen fordul. Az a kérdés, hogy van-e mondanivalónk Európa, sőt az emberiség gondjaira? Úgy gondolom, hogy az evangéliumokban alapvető kérdésekre találunk választ. Ha csak az arányosságot betartaná az emberiség: ne tedd azt másnak, amit nem kívánsz magadnak és tedd azt másnak is, amit magadnak kívánsz ...! Ha legalább a keresztények letennék, sőt fel sem vennék a fegyvert ...! Ha megosztanák azt, amijük van, azokkal, akiknek náluk kevesebbje van ...! Ha kiszállnának a hatalomért folyó csatározásból ... bizony nagyon megváltozna a Föld arculata. Az a kérdés, hogy a feleleteket elég széles körben, életet átalakítóan ismertekké tudjuk-e tenni? Az a kérdés, hogy az elméleti válaszainkat milyen sikerrel ültetjük át mások számára is modellértékű gyakorlatba? Az a kérdés, hogy az újabb problémákra születnek-e további, új, naprakész feleletek?

Mit jelent neked a Bokor? Kik alkotják számodra a Bokrot?

Az evangéliumhoz igazított élet annyira különbözik a világban megszokottól, hogy ezt a másságot tartósan alig-alig lehetne elviselni baráti-közösségi háttér nélkül. Enélkül könnyen alkalmazkodnánk a többség normáihoz. A Bokor számomra olyan barátokat jelent, akik mások akarnak és mernek lenni, mint a környezetük, akárcsak magam is. Ez biztatás is és védelem is. Elvileg a Bokrot mindazok jelentik számomra, akikkel a közös látás és közös törekvés összeköt. Gyakorlatilag azonban közülük csak azok, akikkel valóban személyes kapcsolatban vagyok, akikkel valóban létrejön a biztató és védő közösség.

Hogyan kerültél a Bokorba? Hogyan kapcsolódsz ma a Bokorhoz?

Huszdik évemben, új munkahelyemen, egy rendkívül szimpatikus kolléganőre találtam. Trásy Éva volt az. Szinte napok alatt barátokká lettünk. Ő már a Bokor történetének kezdetén is idetartozott. Az ötvenes években a Bokrot összetartó szálak elszakadtak, összezilálódtak mindenkinél, nála is. Ő ezidőtájt szövögette újra a maga szálait a börtönből nem sokkal korábban kikerült Gyurka bácsival való beszélgetések révén. Gyurka bácsi akkor írta a KIO-t. Éva pedig tele volt a születő mű kérdéseivel, gondolataival. Megosztotta velem is. Talán sem előtte, sem utána nem tapasztaltam az új felfedezésének azt az örömet, izgalmát, amit együtt átéltünk. Végül az ő vendégeként, nála találkoztam Gyurka bácsival s ettől kezdve már az evangéliumi tájakon tett felfedező utazások a vele való beszélgetések keretében folytatódtak tovább. Kb. egy-másfél év után a négy szemközti találkozás helyett Gyurka bácsi összehozott két hozzám hasonló korú fiatallal. De ezt már nem mesélem el, hiszen az egyikük te voltál, a másik Debreczeni Zsuzsa. Gondolom, nektek is felejthetetlen élmény maradt ez az első, Gyurka bácsi tabáni albérletében lezajlott közösségi találkozó. Úgy emlékszem, alig akartunk elválni egymástól. Még órákat sétáltunk s beszélgettünk utána is, pedig életünkben mindhárman először láttuk egymást. Nos, így kezdődött, közel harminc éve. Az első közösségek az idők folyamán átalakultak. Ma már, mi hárman, nem tartozunk egy alapközösségbe. Én a Gyökér II. nevezetű közösség tagja vagyok, s mivel már elég régóta vagyok fiatal, meghívtak az Öregek tanácsába is. Ugyancsak elég nagy múltú, már nem éppen tizenévesekből áll az általam vezetett közösség is.

Életed milyen értékeit szeretnéd minél teljesebben fölkinálni bokros barátaidnak? Mi hiányozna a Bokorból, ha Te nem tartoznál bele?

Ilyen kérdésre nehéz az embernek önmagának válaszolnia. Meglehetősen szürke kis verébnek tartom magamat. Talán a szívem, a másokra ráhangolódni, másokat megérteni tudásom az én leghasználhatóbb, Istentől kapott talentumom. De soha nem mérlegeltem, hogy hol és mennyiben vagyok igazán fontos. Lehet, hogy helytelenül.

Miért vagy büszke a Bokorra? Miért szégyenkezel miatta?

A barátaim életében felcsillanó minden igaz értékre őszintén, szívből büszke vagyok. A szeretetben élő családokra, az igaz emberekké cseperedő gyerekekre, a szerény életvitelre, az okos tanulmányokra, az évek múlva is szeretetben együttlévő és utódokat nevelő közösségekre. Büszke vagyok az abba nem hagyott küzdelmekre az igazabb, szentebb életért. Büszke vagyok a Baracsát megjáró testvérek áldozatával kivívott polgári szolgálatra. Mivel nem vagyok vak, észreveszem a hibáinkat is. Nemcsak a magamét, hanem - sajnos - a másokét is. Olykor mérgeledöm, máskor szomorkodom és szégyenkezem miattuk. De rövid ideig tart csupán, csak a saját hibáim - bűneim azok, amelyekre hosszasan emlékszem és szégyenkezem felettük. De ahogyan nehéz nekem általában Bokor-értékekről beszélni, inkább a Bokor-tagok, barátaim értékeiről tudnék, ugyanúgy nem tudok Bokor-hiányosságokról sem általában szólni.

Mit szeretnél még elérni a Bokorban?

A Bokornak, nekünk, önmagunkra kellene találnunk ebben a rendszerváltás utáni új világban. A diktatúrában volt másoknak is fölkínálható, működő életstratégiánk, a kapitalizmusban, a demokráciában nincs még.